

Informacja nt. zatrudniania cudzoziemców w Polsce

(marzec 2017 r.)

Główne wnioski:

- W 2016 r. kontynuowany był wzrost zatrudnienia cudzoziemców w Polsce. Rok 2016 był rekordowy zarówno pod względem liczby wydanych zezwoleń pracę cudzoziemca (ponad 127 tys.) jak i zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi (ponad 1,3 mln)¹. Liczba zezwoleń wydanych do końca 2016 r. br. wzrosła o ok. 94 % względem roku ubiegłego a zarejestrowanych oświadczeń o ok. 68%². Także w pierwszych 2 miesiącach 2017 r. kontynuowany był wzrost liczby wydawanych zezwoleń i rejestrowanych oświadczeń. Według orientacyjnych danych w okresie styczeń luty wydano ok. 30 tys. zezwoleń (wzrost ponad 100% r/r) i zarejestrowano ok. 290 tys. oświadczeń (wzrost ok. 44% r/r).
- W dalszym ciągu rośnie udział obywateli Ukrainy w liczbie wydanych zezwoleń (obecnie to już ok. 84%) i utrzymuje się ich udział w liczbie rejestrowanych oświadczeń (na poziomie ok. 96%).
- Zapotrzebowanie na pracę rośnie w większości branż, szczególnie silny wzrost odnotowywany jest w budownictwie, transporcie czy przetwórstwie przemysłowym. Rośnie znaczenie agencji pracy tymczasowej jako podmiotów powierzających pracę cudzoziemcom.
- Wyraźnie z roku na rok maleje znaczenie rolnictwa wśród branż dla który rejestrowane są oświadczenia na pracę cudzoziemców. W 2016 udział rolnictwa wyniósł 26 %, podczas, gdy w roku 2010 tej branży dotyczyło 61% (w 2015 r. było to 36%). Na początku 2017 r. udział rolnictwa jest jeszcze niższy bo ok. 22%.
- Stopniowo następuje dekoncentracja zatrudniania cudzoziemców w Polsce. Największe zapotrzebowanie na pracę cudzoziemców nadal występuje w województwie mazowieckim – tego regionu dotyczyło ok. 38% wydanych zezwoleń i ok. 28% zarejestrowanych oświadczeń w 2016 r. Znaczenie tego województwa jednak stopniowo maleje na tle reszty Polski i obserwowany jest stopniowy wzrost znaczenia innych regionów.
- Cudzoziemcy stanowią marginalną liczbę wśród zarejestrowanych bezrobotnych i tylko nieliczni z nich posiadają prawo do zasiłku.
- Cudzoziemcy stanowią niewielką liczbę wśród zarejestrowanych bezrobotnych (poniżej 0,3%) i tylko nieliczni z nich (ok. 6,5%) posiadają prawo do zasiłku.
- Wzrasta liczba cudzoziemców zgłoszonych do polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (obecnie ok. 1,9% ogółu ubezpieczonych). Szczególnie szybko rośnie liczba ubezpieczonych obywateli Ukrainy.

¹ Należy zwrócić uwagę, że coraz większa liczba cudzoziemców może pracować na innej podstawie niż zezwolenie na pracę cudzoziemca czy oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi. Można tu wskazać np. obywateli UE, cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy i pracę (do dnia 30 września 2016 roku wydano 41 526 tego typu zezwoleń), oraz niektóre inne zezwolenia na pobyt czasowy, cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt stały lub którym udzielono ochrony międzynarodowej

² Należy pamiętać, że w rzeczywistości liczba cudzoziemców, którzy podjęli pracę w Polsce na podstawie zezwoleń lub oświadczeń jest niższa, z przyczyn takich, jak np.: rezygnacja cudzoziemca z przyjazdu do Polski, odmowę wydania wizy przez konsula, rejestracja więcej niż 1 oświadczenia lub wydanie więcej niż 1 zezwolenia na 1 cudzoziemca czy niestawienie się cudzoziemca w miejscu pracy.

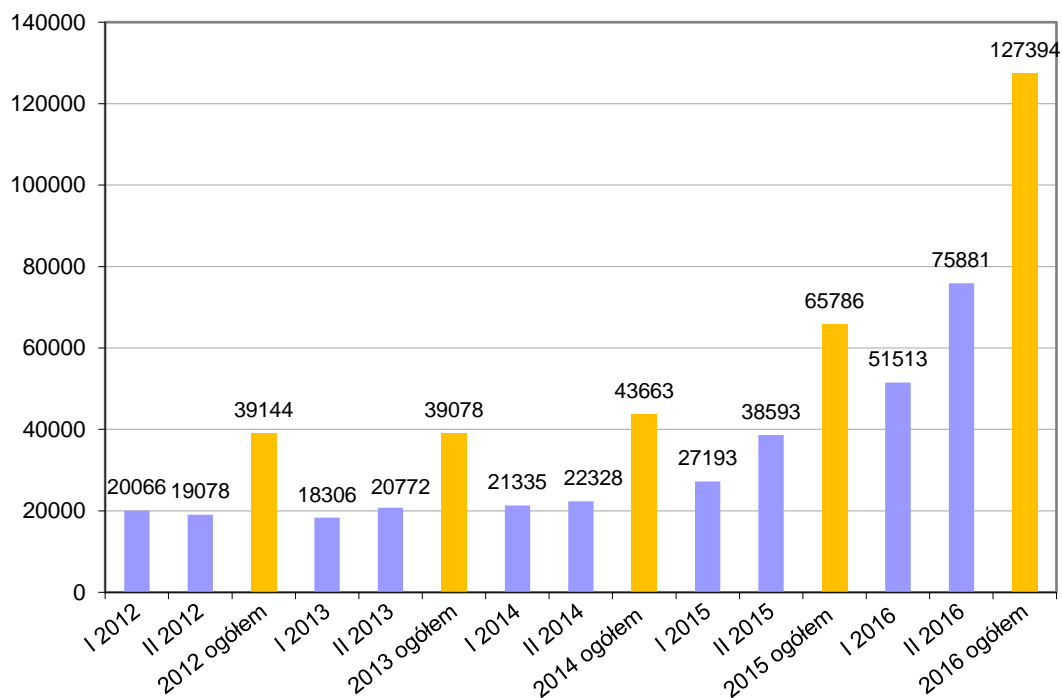
ZEZWOLENIA NA PRACĘ CUDZOZIEMCÓW

1) W 2016 r. wydano 127 394 zezwoleń na pracę cudzoziemca, co stanowiło wzrost o ok. 94 % względem 2015 r. W okresie styczeń – luty 2017 r. wydano wg orientacyjnych danych ok. 30 tys. zezwoleń (wzrost ponad 100% r/r).

Tabela 1. Liczba zezwoleń na pracę wydanych w latach 2010 –2016 oraz stopa wzrostu r/r

lata	liczba wydanych zezwoleń	zmiana (%) w stosunku do roku poprzedniego
2010	36 622	24,82%
2011	40 808	11,43%
2012	39 144	-4,08%
2013	39 078	-0,17%
2014	43 663	11,73%
2015	65 786	50,67%
2016	127 394	93,65%

Wykres 1. Liczba wydanych zezwoleń na pracę w latach 2012 - 2016 (dane za półrocza oraz pełne dane roczne)

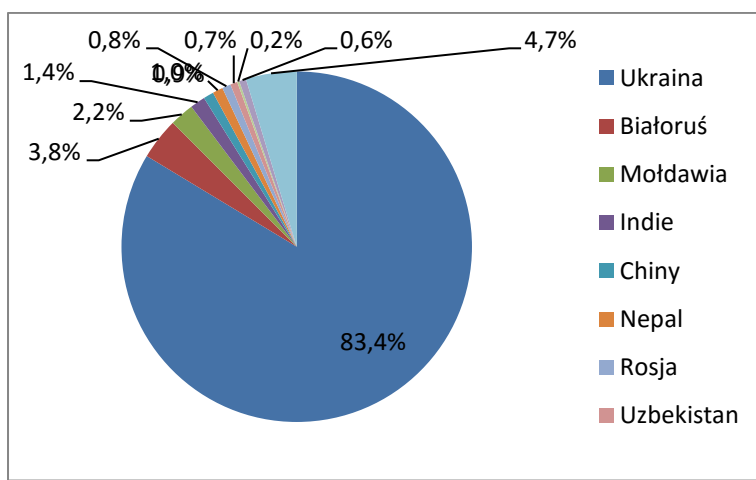

2) Podobnie jak w latach poprzednich, największa liczba wydanych w 2016 r. zezwoleń na pracę przypadała na województwo mazowieckie (38%), jednak udział tego województwa na tle regionów kraju wyraźnie spada. W 2015 r. województwa mazowieckiego dotyczyło niecałe 50% wydanych cudzoziemcom zezwoleń na pracę, w roku 2014 było to 56%. Kolejne

województwa, w których w 2016 r. odnotowano najwyższy udział wydawanych zezwoleń to: małopolskie (12%), dolnośląskie (ok. 8%) i wielkopolskie (8%).

3) Podział zezwoleń na pracę ze względu na obywatelstwo cudzoziemca wskazuje na coraz silniejszą dominację pracowników z Ukrainy. Ok. 83% zezwoleń na pracę w 2016 r. dotyczyło obywateli tego kraju (106 223)³. W 2015 r. obywateli Ukrainy dotyczyło 76,71 % wydanych zezwoleń, w 2014 r. ponad 60%. Dalsze w kolejności kraje pochodzenia cudzoziemców to: Białoruś (wzrost o 139 % względem 2015 r.), Mołdawia, Indie, Chiny, Nepal.

Wykres 2. Zezwolenia na pracę cudzoziemców wydane w 2016 r. według 10 najliczniej reprezentowanych obywatelstw (udział procentowy)

4) Liczba wydanych zezwoleń rosła w 2016 w porównaniu do 2015 r. w większości branż. Najwięcej zezwoleń wydano w sekcjach PKD: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników. Dynamika wzrostu najsilniejsza była w sekcji działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (która obejmuje m.in. agencje pracy tymczasowej).

5) Wśród najbardziej popularnych zawodów, dla których wydawano zezwolenia na pracę cudzoziemca w 2016 r. znalazły się: pomoce domowe, kierowcy samochodu ciężarowego, rozbieracze – wykrawacze, tynkarze, pomocniczy robotnicy budowlani, operatorzy do przetwórstwa mięsa.

6) Liczba wydanych w 2016 r. decyzji o odmowie zezwolenia na pracę wyniosła 1024 (w 2015 - 884) Wzrosła też, w porównaniu do 2015 r., liczba decyzji o uchyleniu zezwolenia na pracę (z 11120 do 17821).

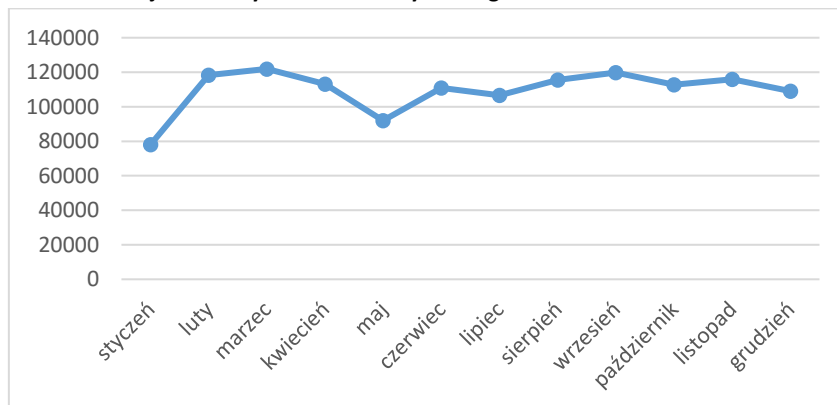
OŚWIADCZENIA O ZAMIARZE POWIERZENIA PRACY CUDZOZIEMCOWI⁴

7) Dane za 2016 r. wskazują na kontynuację wzrostu liczby rejestrowanych oświadczeń. W 2016 r. zarejestrowano 1 314 127 oświadczeń (wzrost o 68% w stosunku do 2015 r.).

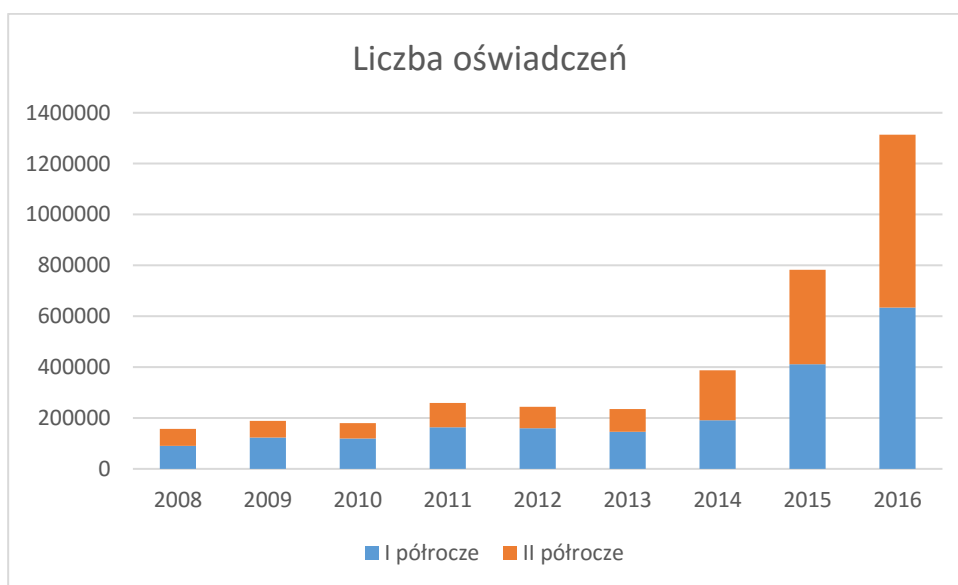
³ W pierwszych miesiącach 2017 r. to już 84%.

⁴ Zarejestrowane przez pracodawcę w powiatowym urzędzie pracy oświadczenie umożliwia wykonywanie pracy bez zezwolenia przez okres 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy obywatelom Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy.

Wykres 3 Liczba oświadczeń zarejestrowanych w okresie styczeń – grudzień 2016 r.

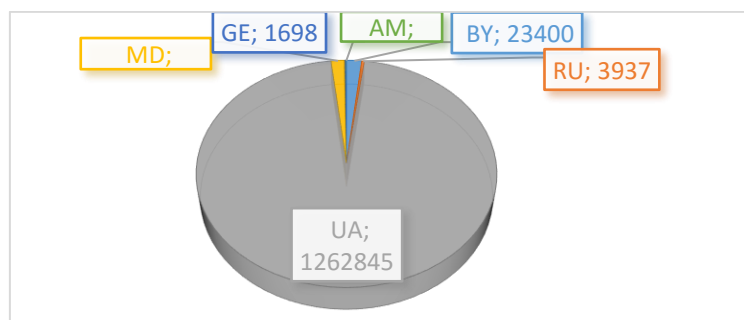

Wykres 4. Liczba oświadczeń rejestrowanych w latach 2011-2016 z podziałem na półrocza

8) Dane za 2016 rok wskazują na utrzymującą się koncentrację oświadczeń w odniesieniu do obywatelstwa –na obywateli Ukrainy przypadało 96% wszystkich zarejestrowanych w 2016 r. oświadczeń (dla porównania w 2015 r. było to 98%). Liczba oświadczeń zarejestrowanych w 2016 roku dla obywateli poszczególnych państw objętych procedurą uproszczoną przedstawiała się następująco: Ukraina – 1 262 845, Białoruś – 23 400, Mołdawia – 20 650, Rosja – 3 937, Gruzja – 1 698, Armenia – 1 597.

Wykres 5. Struktura oświadczeń zarejestrowanych w 2016 r. według obywatelstwa

9) Najwięcej cudzoziemców wykonujących pracę w związku z oświadczeniem w 2016 r. było zatrudnionych w sekcji działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (niecałe 29%). Po raz pierwszy na pierwszym miejscu nie znalazło się rolnictwo. W 2016 r. dla tej branży zarejestrowano prawie 26% oświadczeń, podczas gdy jeszcze w 2015 r. było to 36%, a w 2010 r. – 61%. Pozostałymi branżami, w których następował silny wzrost rejestrowanych oświadczeń w 2016 r. były m.in. budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i transport.

10) Według danych za 2016 r. udział kobiet w strukturze oświadczeń wynosił 34%. We wcześniejszych latach było to: 2015 r. – 34%, 2014 – 38,4%, 2013 r. - 44,6%, 2012 r. - 38,4%, 2011 r. - 43,5%, 2010 r. - 45,7%, 2009 r. – 48,9%, 2008 r. – 46,7%.

11) Oświadczenia są silnie skoncentrowane pod względem terytorialnym, choć obserwujemy stopniowe zmniejszanie się dominującego udziału województwa mazowieckiego. Do 2014 r. ponad połowa oświadczeń rejestrowana była w powiatach województwa mazowieckiego. W 2016 r. tego województwa dotyczyło już tylko 28% oświadczeń (w 2015 r. – 40%).

Tabela 2. Struktura oświadczeń zarejestrowanych przez powiatowe urzędy pracy, według województw, od 2011 r. do 2016 r. (w %)

Województwa	Oświadczenia					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dolnośląskie	9,47%	11,66%	9,75%	9,50%	9,34%	10,26%
Kujawsko - Pomorskie	0,69%	0,93%	1,24%	2,46%	3,80%	3,69%
Lubelskie	8,49%	7,93%	7,68%	6,78%	7,16%	5,72%
Lubuskie	3,17%	3,49%	2,77%	2,84%	4,36%	5,15%
Łódzkie	3,44%	2,48%	2,28%	2,94%	4,82%	7,56%
Małopolskie	3,57%	3,50%	3,92%	5,17%	5,92%	7,72%
Mazowieckie	52,66%	53,34%	55,58%	52,38%	40,41%	28,11%
Opolskie	1,63%	1,44%	1,66%	1,59%	1,88%	1,81%
Podkarpackie	0,97%	0,77%	1,15%	2,04%	1,29%	0,85%
Podlaskie	1,00%	0,48%	0,48%	0,47%	0,90%	0,72%
Pomorskie	2,09%	1,74%	1,39%	1,50%	3,23%	5,13%
Śląskie	3,68%	3,07%	2,81%	2,91%	4,39%	6,52%
Świętokrzyskie	2,60%	2,41%	2,57%	1,89%	2,19%	2,18%
Warmińsko - Mazurskie	0,17%	0,28%	0,37%	0,37%	0,46%	0,68%
Wielkopolskie	4,55%	5,04%	4,97%	5,68%	7,50%	9,66%
Zachodniopomorskie	1,83%	1,44%	1,38%	1,48%	2,34%	4,23%
Ogółem	259 777	243 736	235 616	387 398	782 222	1 314 127

12) Zmniejsza się liczba oświadczeń rejestrowanych dla cudzoziemców, którzy na ich podstawie będą uprawnieni do ubiegania się o wizę. W 2016 r. tej kategorii dotyczył 66% oświadczeń. W 2015 r. cudzoziemców, którzy dopiero mieli ubiegać się o wizę dotyczyło 72% oświadczeń, a w roku 2014 i 2013 - 79%.

13) Najbardziej popularnym zawodem, dla którego rejestrowano oświadczenia w 2016 r. był robotnik wykonujący proste prace polowe. Na kolejnych pozycjach znalazły się: robotnik wykonujący prace proste w ogrodnictwie i sadownictwie, robotnik wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym, robotnik wykonujący prace proste w przemyśle, pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani, ręczny pakowacz i znakowacz, magazynier, kierowcy samochodów ciężarowych, gospodarze budynków, masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe, murarze, pracownicy wykonujący dorywcze prace proste.

- 14)** Pracodawcy rejestrując oświadczenia w 2016 r. w prawie połowie przypadków deklarowali zamiar powierzenia pracy na podstawie umowy zlecenie (48%), 31,5% oświadczeń dotyczyło umowy o dzieło, zaś 20% umowy o pracę. Porównując te dane do danych za rok 2015 widać wyraźne zmniejszenie się udziału umów o dzieło (o 12,5 punktów procentowych) na rzecz umów zlecenia. W stosunku do ubiegłego roku o 4,8 punktu procentowego zwiększył się udział umów o pracę.
- 15)** W 2016 r. zarejestrowano oświadczenia dla ok. 830 tys. cudzoziemców. Dla przeciętnego cudzoziemca zarejestrowano w 2016 r. ok. 1,56 oświadczenia.
- 16)** Liczba pracodawców rejestrujących oświadczenia w 2016 r. wyniosła niecałe 65 tys. Przeciętny pracodawca zarejestrował 20 oświadczeń.

CUDZOZIEMCY W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY I W SYSTEMIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

- 17)** Liczba cudzoziemców zarejestrowanych jako bezrobotni wyniosła na koniec 2016 r. ok. 3,5 tys. Cudzoziemcy stanowili ok. 0,26% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W 2015 r. było to 0,24%, a w 2014 r. 0,21%. Udział cudzoziemców w ogóle zarejestrowanych od lat nie przekracza 0,3%, choć wykazuje tendencję rosnącą (na koniec 2007 r. wynosił 0,10%, na koniec 2011 r. 0,18%).
- 18)** Obywatele państw trzecich stanowili 84% ogółu cudzoziemców zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na koniec 2016 r. (rok wcześniej było to 86%) Najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych cudzoziemców byli obywatele Ukrainy - niecałe 37% (w 2015 r. – ok. 38%), następnie Rosji - ok. 15% (2015 r. – 16%) i Białorusi - ok. 8% (2015 r. – ok. 8%).
- 19)** Biorąc pod uwagę tytuł pobytowy cudzoziemców, na koniec 2016 r. ok. 45% bezrobotnych cudzoziemców z państw trzecich posiadało prawo pobytu stałego, niecałe 9% - zezwolenie na pobyt czasowy członka rodziny obywatela polskiego, 8% - ochronę uzupełniającą, po niecałe 6% - zgodę na pobyt ze względów humanitarnych i status uchodźcy, a niecałe 5% - zezwolenie na pobyt czasowy i pracę.
- 20)** Na koniec 2016 r. 230 cudzoziemców posiadało prawo do zasiłku, co stanowiło ok. 6,5% wszystkich cudzoziemców zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. W przypadku obywateli Polski odsetek ten wynosił ok 14%.
- 21)** Na koniec 2016 r. liczba ubezpieczonych, którzy do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych podały inne obywatelstwo niż polskie wyniosła ok. 293tys. Oznacza to wzrost o ok. 59% od początku 2016 r. Cudzoziemcy stanowią obecnie ok. 1,9% ubezpieczonych w polskim systemie.
- 22)** Największą grupę cudzoziemców stanowili na koniec 2016 r. obywatele Ukrainy (ok. 66%). W ich przypadku wzrost liczby ubezpieczonych od początku 2016 r. wyniósł ok. 92%.
- 23)** Największy udział wśród ubezpieczonych cudzoziemców mają pracownicy – niecałe 58%, nieco ponad 5% to osoby prowadzące działalność (wśród pozostałych dominują ubezpieczenia z tytułu umów cywilnoprawnych). Na koniec 2015 r. udział pracowników wyniósł 61%.